

N:o 13.

Ank. till Riksd. Kansli den 29 April 1884, kl. 3 . m.

Utlåtande, i anledning af väckta motioner om inrättande af ytterligare afdelningskontor af Riksbanken.

Uti sex särskilda, till utlåtande af Banko-Utskottet hänvisade motioner, väckta en inom Första och fem inom Andra Kammaren, hafva förslag framstälts om inrättande af nya afdelningskontor utaf Riksbanken.

Af motionärerne hafva två yrkat anläggande af ett sådant kontor i *Jönköping*, nemligen:

Herr *Söderberg*, som i motion N:o 42 i Första Kammaren anhållit, det Riksdagen må besluta:

»1:o att i staden *Jönköping* skall från och med 1885 års början, eller så fort ske kan, inrättas ett afdelningskontor af Riksbanken, afsedt för enahanda slags rörelse, som i Riksbankens öfriga afdelningskontor drifves;

2:o att det må ankomma på fullmäktige i Riksbanken att till vaxeldiskontering, utlåning och kassakreditivrörelse anvisa de belopp, fullmäktige må finna lämpliga;

3:o att fullmäktige tillsvidare och intilldess Riksdagen annorlunda beslutar må bemyndigas ej mindre att bestämma, af huru stort antal ledamöter Styrelsen för afdelningskontoret skall utgöras, än äfven att utse dessa ledamöter, förordna om Styrelsens verksamhet och sättet för dennas utöfvande samt bestämma arfvoden för Styrelsen, äfvensom besluta om tjänstemännens antagande, göromål och aflöning samt i öfrigt vidtaga alla erforderliga åtgärder för kontorets öppnande så fort ske kan; och

4:o att, om förberörda förslag bifalles, Banko-Utskottet måtte uppgöra förslag till nödiga ändringar i bankoreglementet och bestämma gränserna för nu föreslagna afdelningskontors verksamhetsområde»; och

Herr *J. A. Ericsson*, som i motion N:o 121 i Andra Kammaren hemställt:

»att Riksdagen måtte från och med 1885 års början besluta inrättandet af ett Riksbankens afdelningskontor i *Jönköping* för det område och under de vilkor och bestämmelser, som bankofullmäktige och Banko-Utskottet finna lämpliga föreslå».

De fyra öfriga motionärerne, samtliga tillhörande Andra Kammaren, hafva hemställt:

Herr *A. Johansson* i Löfåsen i motion N:o 118:

»att Riksdagen måtte besluta om inrättande af ett Riksbankens afdelningskontor i *Mariestad* under samma vilkor, som gälla för öfriga Riksbankens afdelningskontor»;

Herrar *Carl Johanson*, *A. Hansson* och *S. M. Olsson* i motion N:o 127:

»att Riksdagen måtte besluta det ett Riksbankens afdelningskontor inrättas för Kopparbergs län i *Falun*, med vilkor och bestämmelser, som Banko-Utskottet, dit denna motion torde remitteras, finner lämpligt föreslå»;

Herr *S. F. Noréen* i motion N:o 129:

»det Riksdagen beslutar inrättande af ett afdelningskontor i *Borås* eller *Ulricehamn*»; och

Herr *A. Gumælius* i motion N:o 133:

»att om tiden anses vara inne att i år besluta inrättande af nya afdelningskontor af Riksbanken, ett sådant måtte förläggas i *Örebro län*».

Genom utdrag af Banko-Utskottets protokoll den 1 sistlidne Februari anmodade att öfver berörda motioner afgifva utlåtande erinrade fullmäktige i skrifvelse till Utskottet af den 29 i nämnda månad, hurusom vid behandling hos Banko-Utskottet så väl vid 1882 som vid 1883 års riksdag af väckta motioner om inrättande af afdelningskontor utaf Riksbanken Utskottet dels fäste Riksdagens uppmärksamhet derå, att en komité blifvit af Kongl. Maj:t tillsatt med uppdrag att afgifva yttrande och förslag ej mindre i fråga om ny lag för enskilda banker med rätt att utgifva egna sedlar, än ock angående de förändringar, hvilka kunde finnas böra med Riksbanken vidtagas i händelse en större eller mindre inskränkning skulle komma att ske i den sedelutgifningsrätt, som tillkommer enskild bank; dels ock med anledning af detta förhållande framhöll, att först sedan det förslag, denna komité hade att i ärendet afgifva, blifvit vederbörligen pröfvadt, samt den ställning Riksbanken och de enskilda sedelutgifvande bankerna komme att intaga till den allmänna rörelsen sålunda blifvit för framtiden bestämd, tiden vore inne att fatta beslut i fråga om Riksbankens vidare utgrening genom afdelningskontor;

och då de omständigheter, som sålunda föranledde Utskottet att afstyrka de sagda år väckta motionerna, hvilka ock af Riksdagen förklarades ej föranleda någon dess åtgärd, enligt fullmäktiges åsigt fortfarande vore för handen, funno sig fullmäktige deruti ega fullgiltig anledning hemställa, det Banko-Utskottet måtte hos Riksdagen föreslå, att de nu väckta ofvan omförmälda motionerna icke måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Enligt ett detta fullmäktiges utlåtande bifogadt utdrag af deras protokoll den 29 sistlidne Februari hade vid ärendets behandling en af fullmäktige, Herr Liss Olof Larsson, varit af skiljaktig mening och i sådant hänseende anført, att då det skäl, på grund hvaraf fullmäktige under de nästförflyttna riksdagarne afstyrkt bifall till då väckta motioner om inrättande af nya riksbankskontor med detta års utgång försvunne, enär Riksbankens skyldighet att tillhandahålla de enskilda bankerna så kalladt vexlingsförskott då upphörde, samt då fullmäktige jemväl förklarar, att ytterligare anläggande af sådana kontor borde föregås af en efter allmängiltiga grunder uppgjord plan, efter hvilken afdelningskontor skulle upprättas och hvilket område, som borde tilläggas hvarje kontor, ansåg bemälde fullmäktig, att fullmäktige nu bort uppgöra och för Utskottet framlägga en sådan plan, och detta desto hellre, som bankkomiténs numera afgifna förslag i afseende å bankväsendet, i fall förslaget blefve antaget, hvarken syntes göra nya afdelningskontor mindre behöfliga eller lägga något hinder i vägen för sådana nya kontors inrättande; hvarjemte fullmäktiges ordförande, Herr Grefve Lewenhaupt, med erinran om de skäl, hvilka i anledning af väckta motioner om nya afdelningskontor af fullmäktige i deras yttrande till Banko-Utskottet vid 1882 och 1883 årens riksdagar anförts i fråga om uppgörande af plan för inrättande af dylika afdelningskontor, åberopade ett af honom i omförmälda hänseende uppgjordt och vid fullmäktiges förenämnda skrifvelse i ämnet fogadt förslag, enligt hvilket Vermlands län skulle skiljas från Riksbankens hufvudkontor och förenas med afdelningskontoret i Göteborg, samt i öfrigt sex nya kontor af Riksbanken under åren 1885, 1886 och 1887 i nedan omförmälda ordning anordnas, nemligen:

- i Venersborg för Elfsborgs och Skaraborgs län,
- i Falun för Stora Kopparbergs län,
- i Hernösand för Vesternorrlands län,
- i Kalmar för Kalmar län,
- i Linköping för Östergötlands län och
- i Örebro för Örebro län.

Efter föredragning af handlingarne och öfverläggning i ämnet beslöt Utskottet den 17 sistlidne Mars, att den sålunda genom sagda utdrag af fullmäktiges protokoll Utskottet tillhandakomna, af fullmäktiges ordförande, i egenskap af deputerad för den inre förvaltningen, uppgjorda plan, hvaröfver fullmäktige ej utlätit sig, skulle till fullmäktige öfverlemnas med anmodan till dem att pröfva och behandla densamma samt med yttrande deröfver och eget förslag i ärendet till Utskottet inkomma.

I anledning häraf fick Utskottet den 19 innevarande April från fullmäktige emottaga:

1:o en så lydande skrifvelse:

»Genom utdrag af protokollet för den 17 nästlidne Mars har Banko-Utskottet anmodat fullmäktige att pröfva och behandla en af fullmäktiges ordförande, i egenskap af deputerad för den inre förvaltningen, lemnad utredning med förslag och plan i och för anordnandet af åtskilliga afdelningskontor af Riksbanken samt att med yttrande deröfver och eget förslag i ärendet till Utskottet inkomma.

Vid besvarandet af denna remiss tillåta sig fullmäktige till en början erinra, att, då fullmäktiges under den 29 sistlidne Februari gjorda afstyrkande af åtskilliga vid innevarande riksdag väckta motioner rörande inrättandet af nya afdelningskontor väsentligen grundade sig på Banko-Utskottets uttalande vid närmast föregående riksdagar att först, sedan det af bankkomitén utarbetade och till Kongl. Maj:t afgifna förslag blifvit vederbörligen pröfvadt samt den ställning Riksbanken och de enskilda bankerna komme att intaga till den allmänna rörelsen blifvit för framtiden bestämd, tiden vore inne att fatta beslut om Riksbankens vidare utgrening genom afdelningskontor, så hade fullmäktige äfven häruti anledning att *då* icke till närmare pröfning upptaga det af fullmäktiges ordförande väckta förslaget.

Då fullmäktige nu emellertid till följd af Utskottets remiss öfvergå till granskning af nämnda förslag, så torde först böra erinras, att det samma väl egentligen ej är att betrakta såsom innefattande en allmän plan i nämnda hänseende utan blott såsom ett förslag till dels vissa jemkningar i området för ett af de äldre afdelningskontoren, dels inrättandet af åtskilliga nya sådana.

I detta förslag, såsom allmän plan, saknas nemligen den föregående utredning om den ekonomiska och den industriella ställningen jemte förut befintliga lånetillfällen samt det deraf beroende behofvet af omsättningsmedel inom de särskilda orterna, hvarpå en sådan plan väl i väsentlig mån bör grundas, och hvilken utredning jemväl af Utskottet vid ärendets föregående behandling ansetts vara af nöden. Men äfven

en annan vigtig fråga står härmed i nära sammanhang. Innan en vidare utgrening af Riksbanken genom afdelningskontor eger rum, åtminstone i någon betydligare omfattning, synes den frågan böra tagas i ompröfning, huruvida ej en förändring i nu stadgade grunder för afdelningskontorens verksamhet bör genomföras. Det är otvifvelaktigt att de för smärre distrikt inrättade och med mindre lånefonder utrustade afdelningskontoren hafva sin största betydelse och utöfva sin mest gagnande verksamhet för den mindre industrien och de mindre jordbrukarne, hvar emot det torde vara helt annorlunda, hvad beträffar den stora rörelsen, enär det ligger i sakens natur att den icke kan på samma sätt och i lika grad betjenas af ett dylikt afdelningskontor som af hufvudkontoret. Nu föreskrifves i § 25 af Bankoreglementet att endast lån och kreditiv mot realsäkerhet kunna erhållas utan afseende å distriktindelningen. Skulle ett mindre afdelningskontor inrättas inom en provins eller ett område med stora industriella anläggningar, komma således dessa gent emot Riksbanken att, med undantag allenast för lån eller kreditiv mot säkerhet af nyss åberopade beskaffenhet, under nuvarande förhållanden blifva utestängda från hufvudkontoret och inskränkta till afdelningskontoret, af hvilken anordning de säkerligen i de flesta fall ej skulle skörda fördelar. Förändrades deremot Riksbankens lånerörelse i sådant syfte, att hufvudkontoret, oberoende af distriktindelningen, hade den större lånerörelsen i sin hand, under det att bestyret med afbetalningslån och den mindre rörelsen öfverlemnades åt afdelningskontoren, så skulle enligt fullmäktiges uppfattning väsentliga fördelar vinnas. Styrelsen för hufvudkontoret borde då kunna bättre än eljest med sin uppmärksamhet följa den stora penningrörelsen och under närmare aktgifvande på lånebehofven för den större industrien äfven kraftigare understödja densamma. Genom en sådan anordning skulle äfven i ej ringa mån förebyggas den splittring af Riksbankens krafter, som genom ett större antal afdelningskontor eljest med skäl kan vara att befara, och som i tider af ekonomisk förlägenhet otvifvelaktigt skulle verka förlamande på Riksbankens förmåga att kraftigt ingripa. Klart synes äfven att genom den ifrågasatta förändringen i afdelningskontorens verksamhet betänkligheterna mot inrättandet af flere dylika skulle till väsentlig del undanrödjas.

Men att deremot redan nu och utan ledning af en förut uppgjord, på ofvan angifna grunder hvilande allmän plan och utan vidtagande af ändringar i antydd rigtning i afdelningskontorens verksamhet upprätta nya sådana, anse fullmäktige vara förenadt med olägenheter för Riksbanken, som ej motsvaras af gagnet och därför helst för närvarande

böra afböjas. Skulle emellertid Utskottet finna skäl att redan till innevarande Riksdag hemställa om nya afdelningskontors öppnande, så anse fullmäktige att förslaget åtminstone bör inskränkas till ett eller allra högst två och detta eller dessa förläggas till orter der, så vidt nu kan förutses, sådana kontor under alla förhållanden kunna inrättas, utan att störande inverka på eller försvåra en allmän plans uppgörande.

Under förutsättning att dylikt förslag till innevarande Riksdag kommer att afgifvas, synes fullmäktige att, i enlighet med det af fullmäktiges ordförande afgifna förslag, Skaraborgs läns skiljande från afdelningskontoret i Göteborg väl betingas deraf att sistnämnda afdelningskontor torde behöfva någon minskning i det slag af lånetransaktioner, som mest förekomma från landsorterna. Arten af de förbindelser, som från Jönköpings län ega rum med hufvudkontoret, hafva hittills hufvudsakligen varit af beskaffenhet att väl lämpa sig för ett afdelningskontors verksamhet äfven med den inskränkning deruti, som ofvan blifvit antydd, och då härtill kommer att så väl från detta som från Skaraborgs län upprepade framställningar gjorts om erhållandet af afdelningskontor, hemställa fullmäktige, att, om förslag nu skall göras, det måtte i första rummet afse ett gemensamt afdelningskontor för Jönköpings och Skaraborgs län, och torde detsamma lämpligast förläggas till staden Jönköping såsom dels residensstad, dels egande den lifligaste rörelsen inom det föreslagna distriktet och hvarest det torde vara lättast att erhålla lämpliga ledamöter i styrelsen, hvarjente Jönköping endast ligger några få kilometer från gränsen mot Skaraborgs län.

I andra rummet torde böra förekomma ett afdelningskontor, förlagdt i Hernösand eller Sundsvall för Vesternorrlands län, eller i Falun för Stora Kopparbergs län, båda dessa områden i anseende till aflägsenheten från hufvudkontoret; hvaremot fullmäktige, med hänsyn till angelägenheten af en föregående utredning, anse sig böra bestämdt afstyrka anläggande af öfriga i fullmäktiges ordförandes förslag upptagna afdelningskontor.

Slutligen få fullmäktige hemställa, att, för den händelse nya afdelningskontors anläggande vid innevarande riksdag beslutes, fullmäktige i afseende härå måtte erhålla liknande uppdrag och bemyndigande som de, hvilka meddelades vid upprättandet af afdelningskontoren i Östersund och Vexjö.

Utdrag af fullmäktiges protokoll, innefattande de i ärendet afgifna skiljaktiga meningar, bifogas»; och

2:o ett utdrag af fullmäktiges protokoll för den 17 innevarande månad, utvisande dels att fullmäktiges ordförande vid ofvanupptagna skrifvelses justering anmält, det han i afseende å åtskilliga delar af den i utlåtandet förekommande motivering vore af skiljaktig mening, dels ock att fullmäktiges vice ordförande, Herr f. d. Statsrådet Ehrenheim, med hvilken Herrar Doktor Arnberg och Rektor Törnebladh instämt, förklarar sig ej dela fullmäktiges pluralitets åsigter, utan vilja att utlåtandet bort hafva affattats sålunda:

»Genom utdrag af protokollet för den 17 innevarande Mars har Banko-Utskottet anmodat fullmäktige att pröfva och behandla den af fullmäktiges ordförande i egenskap af deputerad för den inre förvaltningen uppgjorda plan i och för anordnande af afdelningskontor af Riksbanken i åtskilliga städer samt att med yttrande deröfver och eget förslag i ärendet till Utskottet inkomma.

Med anledning häraf får jag till en början fästa uppmärksamheten derpå, att sjelfva hufvudfrågan, eller den om det i allmänhet är lämpligt att under nuvarande förhållanden inrätta flere afdelningskontor af Riksbanken, måste betraktas från synpunkten dels af allmänna rörelsens behof och dels af det inflytande ett sådant utvidgande af Riksbankens verksamhet har på Riksbanken.

I förra afseendet erinrar jag att, på sätt bilagda från Kongl. Finansdepartementet erhållna uppgift litt. A utvisar, för närvarande finnas i riket 27 sedelutgifvande enskilda banker med 145 afdelningskontor samt 18 aktiebanker med 6 afdelningskontor å andra platser än hufvudkontoret, hvarförutom, enligt bankokomiténs tabeller vid 1881 års slut, funnos 15 solidariska folkbanker, deraf likväl en sedermera upphört.

Då härtill kommer att åtskilliga penningförvaltande inrättningar äfvensom sparbankerna drifva äfven annan lånerörelse än fastighetsbelåning, samt att Riksbanken har utom hufvudkontoret sex afdelningskontor, synas lånetillfällena i vårt land, likasom de beqvämligheter för penningrörelsen, som bankerna bereda, vara så omfattande i förhållande till landets folkmängd och industri, att man väl kan ifrågasätta, om det är af verkligt behof påkalladt, att de genom Riksdagens försorg än ytterligare ökas, och det så mycket mera som af bilagda tabell litt. B inhemtas, att inlåningsrörelsen vid Riksbankens nuvarande afdelningskontor är ganska obetydlig, och att det således egentligen är den del af bankverksamheten, som består i utlåning af egna tillgångar och egna sedlar, som dessa kontor idka. På Riksbanken kommer, så länge de enskilda bankerna hafva en så vidsträckt sedelutgifningsrätt som nu, inrättandet af flera afdelningskontor med den förbindelse till ytterligare utlåning,

som deraf följer, att medföra den verkan, att dess i låneväg ytterligare utlemnade sedlar i vidsträckt mån utbytas emot enskilda banksedlar och frigöras ur rörelsen för att presenteras i banken för erhållande af sådan valuta, hvarmed liqvider i utlandet kunna verkställas, och att Riksbankens förbindelse att emot sina sedlar tillhandahålla sådan valuta icke kan fullgöras utan ökade kostnader och utomordentliga åtgärder, äfven om egentliga svårigheter ej uppstå. Möjligheten för Riksbanken att öka och bevara sitt förråd af sådana obligationer och statspapper, som städse kunna i utlandet användas, och som utgöra Riksbankens egentliga kassareserv, minskas också derigenom, likasom äfven Riksbankens förmåga att under ogynsamma penningtider lemna rörelsen det stöd, den då behöfver från Riksbanken, hvilken förmåga väsentligen beror derpå att de dagliga, ständigt återkommande anspråken på Riksbanken ej allt för långt utsträckas.

Mången torde väl vara benägen att anse den hjälp, som under sådana tider kommer enskilda penninginrättningar till godo från Riksbanken genom lån eller rediskontering af vaxlar, egentligen vara till nytta för dessa inrättningar, men så är icke förhållandet, ty den enskilda penninginrättningen sättes derigenom i tillfälle att mindre än eljest anstränga sina låntagare, och om äfven dessa få betala en något högre ränta än vid direkt upplåning i Riksbanken, är denna uppoffring likväl vida mindre än den som äfventyras, om medel ej kunna anskaffas utan genom ogynsamma realisationer af varor och effekter eller ännu mera förlustbringande åtgärder. Banken å sin sida får i penninginrättningens förbindelser en ytterligare säkerhet emot förlust och kan derigenom lemna penningar på en lånehandling, som Riksbanken icke skulle hafva varit villig att direkt belåna.

De vaxlingar i beloppet af Riksbankens vid hvarje års slut utelöpande sedlar äfvensom i Riksbankens vinst, som inträffat under tiden från och med 1867 eller fem år före inrättandet af lånekontoret i Luleå och till och med 1883, inhemtas af bilagda tabell litt. C.

Då Riksbankens kapitalförmögenhet genom upplagd vinst under tiden högst betydligt ökats och en ökad behållning deraf måste vara en följd, så torde man af tabellens vaxlande siffror vara berättigad att draga den slutsats, att inrättandet af afdelningskontoren i Luleå, Östersund och Vexjö icke haft någon bestämd inverkan på bankens vinst likasom icke heller å beloppet af dess utelöpande sedlar. Om sådana bestämmelser träffas i afseende på de enskilda bankernas sedelutgifningsrätt, att en del af dessa banker upphöra eller nödgas i någon väsentligare mån minska sin rörelse, inträder visserligen en förbindelse för

Riksdagen att genom Riksbanken lemna den allmänna rörelsen ersättning, likasom olägenheterna för Riksbanken af en ovilkorlig utvidgning af sin rörelse minskas äfven om den enskilda sedelutgifningsrätten begränsas och ordnas på ett sätt, som inskränker densamma, utan att störande ingripa i den enskilda bankverksamheten, men under nuvarande förhållanden anser jag mig, på grund af hvad ofvan blifvit anfördt, sakna skäl att tillstyrka inrättandet af ytterligare afdelningskontor af Riksbanken. Sådana kontor med små distrikt och följaktligen äfven små fonder kunna ej heller väl betjena den stora industrien, utan förutsätter systemets vidsträckta tillämpning en förändring af 33 § 2 mom. i Bankoreglementet.

Fullmäktiges vid detta ärendes föregående behandling uttalade åsigt, att med uppgörande af plan för inrättande af afdelningskontor borde anstå tills senaste bankkomiténs förslag blifvit pröfvadt, ansåg jag innebära jemväl ett yttrande om Herr Ordförandens framställning, men då Banko-Utskottets förnyade remiss synes mig innebära ett åliggande att, utan afseende på den åsigt fullmäktige hysa i hufvudfrågan eller om afdelningskontor för närvarande böra inrättas eller ej, ingå i pröfning af det ena eller andra afdelningskontorets relativa lämplighet, får jag, för den händelse Banko-Utskottet anser, att afdelningskontor, utan afvaktan af möjligen blifvande ändringar i banklagstiftningen, böra inrättas, för min del instämma i det yttrande, som fullmäktiges pluralitet i detta afseende meddelat.»

De i sistberörda reservation omförmälda bilagorna litt. A B och C voro af följande lydelse:

*Litt. A.***Skånes Enskilda Bank.***Hufvudkontor:* Malmö.*Afdelningskontor:*

Ystad.

Helsingborg.

Cimbrishamn.

Christianstad.

Landskrona.

Lund.

Trelleborg.

Engelholm.

Aby (Åsbo härad).

Hörby (Frosta härad).

Eslöf, köping.

Sölvesborg.

Carlshamn.

Vexjö.

Höganäs (Luggude härad).

Stockholm.

Vermlands Enskilda Bank.*Hufvudkontor:* Carlstad.*Afdelningskontor:*

Åmål.

Arvika.

Sunne.
Uddeholm.
Filipstad.

Kopparbergs Enskilda Bank.

Hufvudkontor: Falun.

Afdelningskontor:

Smedjebacken.
Hedemora.
Mora.
Borlänge.

Östergötlands Enskilda Bank.

Hufvudkontor: Linköping.

Afdelningskontor:

Söderköping.
Ekesjö.
Mjölby.
Säfsjö.
Tranås.
Vadstena.
Kisa.
Skenninge.

Smålands Enskilda Bank.

Hufvudkontor: Jönköping.

Afdelningskontor:

Vexjö.
Vestervik.
Carlskrona.
Ekesjö.
Oskarshamn.
Hvetlanda.
Grenna.
Ljungby.
Vernamo.

Örebro Enskilda Bank.

Hufvudkontor: Örebro.

Afdelningskontor:

Nora.
Askersund.
Lindesberg.
Nya Kopparberget.
Carlskoga.

Mälareprovinsernas Enskilda Bank.

Hufvudkontor: Vesterås.

Afdelningskontor:

Upsala.
Arboga.
Eskilstuna.
Stockholm.
Nyköping.
Köping.
Sala.
Norberg.
Enköping.

Göteborgs Enskilda Bank.

Hufvudkontor: Göteborg.

Afdelningskontor:

Marstrand.
Borås.
Venersborg.
Kongsbacka.
Strömstad.

Stockholms Enskilda Bank.

Hufvudkontor: Stockholm.

Afdelningskontor:

Södertelje.
Stockholm, Bazaren å Norrbro.
D:o Drottninggatan N:o 45.
D:o Arsenalsgatan N:o 2 B.

Norrköpings Enskilda Bank.

Hufvudkontor: Norrköping.

Afdelningskontor:

Motala.
Finspong.
Borensberg.

Hallands Enskilda Bank.

Hufvudkontor: Halmstad.

Afdelningskontor:

Varberg.
Falkenberg.
Laholm.

Sundsvalls Enskilda Bank.

Hufvudkontor: Sundsvall.

Afdelningskontor:

Östersund.
Hudiksvall.
Stockholm.
Torp.
Örnsköldsvik.

Christianstads Enskilda Bank.

Hufvudkontor: Christianstad.

Afdelningskontor:

Carlshamn.
Ronneby.
Ystad.
Hessleholm.
Malmö.
Carlskrona.
Elmhult.
Helsingborg.
Vislanda.
Ousby.
Vissefjerda.
Lund.

Enskilda Banken i Venersborg.

Hufvudkontor: Venersborg.

Afdelningskontor:

Alingsås.
Ulricehamn.
Uddevalla.
Trollhättan.

Skaraborgs läns Enskilda Bank.

Hufvudkontor: Sköfde.

Afdelningskontor:

Falköping.
Skara.
Lidköping.
Mariestad.
Vara.
Töreboda.
Carlsborg.
Hjo.

Gefleborgs Enskilda Bank.

Hufvudkontor: Gefle.

Afdelningskontor:

Söderhamn.
Bollnäs.

Uplands Enskilda Bank.

Hufvudkontor: Upsala.

Afdelningskontor:

Norrtelje.
Enköping.
Sala.
Östhammar.
Ludvika.
Vesterås.

- Vesterbottens Enskilda Bank.** Borgholm.
Hufvudkontor: Umeå.
Afdelningskontor: Oskarshamn.
 Skellefteå. Mönsterås.
 Piteå. Valdemarsvik.
 Luleå. Gamleby.
 Haparanda. Mörbylånga.
 Nordmaling. Nybro.
- Christinehamns Enskilda Bank.** *Hufvudkontor:* Uddevalla.
Afdelningskontor: Lysekil.
- Borås Enskilda Bank.** *Hufvudkontor:* Christinehamn.
Afdelningskontor: Filipstad.
 Fredriksbergs bruk.
 Råda by.
- Borås Enskilda Bank.** *Hufvudkontor:* Borås.
Afdelningskontor: Kinna.
 Grästorp.
 Ulricehamn.
- Södermanlands Enskilda Bank.** *Hufvudkontor:* Visby.
Afdelningskontor: Hernösands.
 Örnköldsvik.
 Sollefteå.
 Nyland.
 Skellefteå.
- Helsinglands Enskilda Bank.** *Hufvudkontor:* Söderhamn.
Afdelningskontor: Hudiksvall.
 Bollnäs.
 Ljusdal.
 Gefle (kommissionskontor).
- Calmar Enskilda Bank.** *Hufvudkontor:* Visby.
Afdelningskontor: Vestervik.
 Vimmerby.
- Oskarshamns Enskilda Bank.** *Hufvudkontor:* Oskarshamn.
Afdelningskontor: Calmar.
 Målilla.

Askersund.
Nässjö.

Kreditaktiebolaget i Sundsvall.
Hufvudkontor: Sundsvall.

Skandinaviska Kredit-aktie-bolaget.
Hufvudkontor: Göteborg.
Afdelningskontor.
Stockholm.
Norrköping.

**Aktiebolaget Göteborgs Köpmans-
bank.**
Hufvudkontor: Göteborg.

**Industri-kredit-aktiebolaget i
Stockholm.**
Hufvudkontor: Stockholm.
Afdelningskontor:

**Aktiebolaget Sundsvalls Handels-
bank.**
Hufvudkontor: Sundsvall.
Afdelningskontor: Östersund.

Stockholm, Norrmalm.

Aktiebolaget Stockholms Folkbank.
Hufvudkontor: Stockholm.
Afdelningskontor: Stockholm.

**Stockholms Inteckningsgaranti-
aktiebolag.**
Hufvudkontor: Stockholm.
Afdelningskontor:

Aktiebolaget Göteborgs Folkbank.
Hufvudkontor: Göteborg.

Carlstad.
Stockholm, Norrmalmsgatan N:o 13.

**Aktiebolaget Norrköpings Folk-
bank.**
Hufvudkontor: Norrköping.

**Aktiebolaget Stockholms
Handelsbank.**
Hufvudkontor: Stockholm.
Afdelningskontor:

Aktiebolaget Jemtlands Folkbank.
Hufvudkontor: Östersund.

Stockholm, Södermalm.
D:o Norrmalm.
D:o Ladugårdslandet.
Jönköping.

**Aktiebolaget Stockholms Handt-
verksbank.**
Hufvudkontor: Stockholm.
Afdelningskontor: Stockholm.

Aktiebolaget Gefle Bank.
Hufvudkontor: Gefle.

**Aktiebolaget Mellersta Hallands
Folkbank.**

Aktiebolaget Blekinge Bank.
Hufvudkontor: Carlskrona.

Hufvudkontor: Sjönevad.
Afdelningskontor: Falkenberg.

**Aktiebolaget Ulricehamns Folk-
bank.**

Hufvudkontor: Ulricehamn.

Aktiebolaget Falbygdens Folkbank.

Hufvudkontor: Falköping-Ranten.

**Aktiebolaget Stockholms Tjenste-
manna Sparkassa.**

Stockholm.

Aktiebolaget Jönköpings Folkbank.

Hufvudkontor: Jönköping.

Den sistnämnda har ej trädtt i verksamhet.

Litt. B.

Innestående å *deposition* den 31 December 1883 vid:

	Antal.	Summa.
Afdelningskontoret i Göteborg.....	46	231,426: 83.
» i Malmö	9	59,300: —.
» i Luleå	92	141,588: 59.
» i Vexjö	9	8,473: —.
» i Visby	10	33,183: 34.
» i Östersund	75	107,998: —.
Summa	241	581,969: 76.

Innestående å *upp- och afskrifningsräkningen* den 31 December 1883 vid:

	Antal.	Summa.
Afdelningskontoret i Göteborg.....	71	80,786: 76.
» i Malmö	51	70,871: 70.
» i Luleå	24	37,163: 81.
» i Vexjö	57	18,961: 74.
» i Visby	82	7,060: 52.
» i Östersund	21	28,585: 36.
Summa	306	243,420: 89.

Litt. C.

			Utelöpande sedlar.	Bankovinsten.
Ar	1867	den 31 December	26,178,638: 88.	1,995,647: 77.
»	1868	»	26,363,479: 95.	1,535,608: 23.
»	1869	»	26,914,378: 09.	1,642,930: 99.
»	1870	»	29,309,339: 46.	1,351,328: 25.
»	1871	»	31,213,195: 70.	1,424,214: 84.
»	1872*	»	45,254,662: 05.	1,523,861: 66.
»	1873	»	44,725,616: 71.	2,411,656: 59.
»	1874	»	40,565,966: 34.	2,501,534: 96.
»	1875	»	36,178,218: 30.	2,602,827: 39.
»	1876	»	30,079,115: 60.	1,820,691: 90.
»	1877	»	26,948,707: 41.	2,743,464: 91.
»	1878	»	26,902,616: 86.	2,622,833: 25.
»	1879	»	31,586,608: 85.	2,371,086: 14.
»	1880**	»	39,403,725: 67.	2,518,178: 39.
»	1881***	»	37,798,325: 46.	3,261,722: 52.
»	1882	»	37,380,309: 73.	2,637,605: 80.
»	1883	»	35,668,473: 30.	2,631,747: 09.

Riksbankens kapitalöfverskott uppgick den 31 December 1866 i rundt tal till 33 millioner, deraf till Riksgäldskontoret såsom statens andel i Riksbankens vinst för 1865 och 1866 skulle utbetalas 3,300,000 kronor, och den 31 December 1883 likaledes i rundt tal till 50 millioner, deraf 2,600,000 kronor skulle till Statskontoret utbetalas såsom statens andel af 1882 och 1883 årens vinst.

Sedan de sålunda utaf fullmäktige afgifna yttrandena i denna fråga kommit Utskottet till handa, har Utskottet förehaft ärendet till hufvudsaklig pröfning, dervid, i enlighet med Utskottets flerfaldiga gånger tillförene uttalade åsigter, jemväl nu inom Utskottet framhållits önskvärdheten af en fortgående utvidgning af Riksbankens verksamhet medelst

* inrättades afdelningskontoret i Luleå.
 ** » » i Östersund.
 *** » » i Vexjö.

inrättande af nya afdelningskontor i syfte att till fördel för så väl Riksbanken som allmänheten i landets skilda delar underlätta och främja handels- och affärsrörelsens förbindelser med Riksbanken på de billigare lånevillkor densamma ofta i jämförelse med enskilda penninginrättningar är i tillfälle erbjuda, samt för att bereda en ökad spridning inom landet af lagligt betalningsmedel och en vidsträcktare användning af Riksbankens lånetillgångar. Med afseende särskildt å det af bankkomitén nyligen afgifna förslag till förändrad organisation af bankanstalterna i riket samt den vidgade verksamhet i förhållande till allmänna penningrörelsen som, enligt samma förslag, skulle Riksbanken tillkomma, har betydelsen af nya kontors inrättande syntes Utskottet desto mer påfallande, som bankkomitén i sitt nyssnämnda förslag icke har något att i förevarande hänseende förmåla, men klart är att, derest Riksbanken skall kunna fullgöra de stegrade anspråk, som enligt samma förslag på honom ställas, anstalter böra i god tid vidtagas för att medelst inrättande af afdelningskontor och i öfrigt dertill sätta banken i stånd.

För ett fullt tillfredsställande och ändamålsenligt ordnande af denna maktpåliggande angelägenhet hyscr dock Utskottet nu, liksom tillföre, den öfvertygelse, att hvarje vidare utveckling af Riksbanken medelst inrättande af nya afdelningskontor bör föregås af en omsorgsfullt och med full sakkännedom uppgjord plan i afseende å de orter inom riket, hvarest med hänsyn till belägenhet, rörelsens behof, utsigt till fördel för Riksbanken och andra inverkan omständigheter afdelningskontoren må anses böra förläggas. Såsom af fullmäktiges förestående utlåtande inhemtas, äro äfven de af samma åsigt, på samma gång de derförutom för fortsatt utvidgning af Riksbankens verksamhet i orterna genom afdelningskontor franhålla angelägenheten af en förändring i afseende å grunderna för bankrörelsens drifvande derhän, att hufvudkontoret i viss mån finge den större lånerörelsen i sin hand, under det att bestyret med afbetalningslån och den mindre rörelsen öfverlemnades åt afdelningskontoren, hvarförutom reservanterne ibland fullmäktige särskildt antydt behofvet af en förändring i Riksbankens verksamhet så, att densamma hufvudsakligen genom vinstgifvande upp- och utlåning af ledigt kapital må kunna äfven vid sina afdelningskontor drifva en förmånligare rörelse än hittills varit förhållandet.

Då fullständig utredning af alla dessa och öfriga dithörande förhållanden samt uppgörande af en sådan plan, som här ofvan nämnts, synes Utskottet böra föregå hvarje vidare beslut om nya afdelningskontors inrättande, och då bestyret härmed tvifvels utan lär kunna med största sakkännedom fullgöras af de Riksdagens förtroendemän, hvilka

hafva Riksbankens styrelse och förvaltning sig anförtrodt, hemställer Utskottet, det Riksdagen må besluta,

att ofvanomförmälda motioner om inrättande af nya afdelningskontor för närvarande icke må bifallas, men att fullmäktige i Riksbanken må anmodas att till nästa riksdags början uppgöra förslag och plan för ordnande af nya afdelningskontor af Riksbanken.

Stockholm den 29 April 1884.

På Banko-Utskottets vägnar:

I. L Y T T K E N S.

Reservationer:

af Herrar *Peyron*, Grefve *Hamilton*, *Robson*, *Söderhjel*m, *Nisser* och *Huldt*: »Då enligt vår tanke förslag och plan för inrättande af nya afdelningskontor beror på, huru Riksbankens verksamhet i och för sig och i förhållande till öfriga banker och allmänheten kommer att ordnas, synes oss olämpligt att nu förelägga Bankofullmäktige uppgörandet af en sådan plan, innan Riksdagen fattat beslut i hufvudfrågan, hvarföre vi anse Utskottet hafva bort inskränka sig att hemställa,

det de vid innevarande riksdag väckta motioner om inrättande af nya afdelningskontor icke må för närvarande bifallas.»

af Herr *Ekenman*; och

af Herrar *Ola Månsson*, *J. Andersson* och *Gunnar Eriksson*: »Vid behandling i Utskottet af väckta förslag om inrättande af nya afdelningskontor för Riksbanken, hafva vi biträdt Herrar Bankofullmäktiges alternativa förslag att inrätta ett i Jönköping och ett i Hernösand; men då denna vår mening af Utskottet afstyrkts, hafva vi i den slutliga vote-

ringen emellan rent afslag på de många väckta motionerna och Utskottets förslag om skrifvelse till Herrar Bankofullmäktige om närmare utredning af frågan, hellre än att medverka till ett rent afslag, biträdt det nu föreliggande. Men då man tänker sig, att de enskilda bankerna på en mängd olika platser inom vårt land drifva bankrörelse, och Riksbanken, med jemförelsevis rika tillgångar, på endast åtta ställen, så, för att förebygga misstanke, att då de enskilda, nästan ostörda af täflan vid upp- och utlåning, kunde någon gång bedrifva denna rörelse något hårdhänt, är det som vi för vår del tro, att äfven af den anledningen Riksdagen borde, så fort omständigheterna medgifva, besluta, att ett afdelningskontor för Riksbanken i hvarje rikets län inrättades, och att tvenne sådana kunde redan nu beslutas utan rubbning af Riksbankens egentliga ändamål och tidsenliga förvaltning bevisas dermed, att det vaxlingsförskott, som vid indragning af de enskilda bankernas femkronosedlar då dem lemnades för spridning af Riksbankens likställda sedelvalör i den allmänna rörelsen och hvilket förskott kan uppgå till 14,000,000 kronor, vid detta års utgång skall vara inbetaldt. Hvilket är nu det bästa för Riksbankens inkomster och den stora allmänhetens behof i landsorterna: att dessa medel skrinläggas eller att de genom inrättande af tvenne afdelningskontor göras tillgängliga för allmänna rörelsen och på samma gång vinstgifvande för Riksbanken? Vi tro det senare och önska, att Riksdagens beslut måtte affattas i öfverensstämmelse dermed».

Ordföranden Herr Friherre *Åkerhielm* samt Herr *Falk* hafva anmält, att de varit hindrade deltaga i ärendets slutliga behandling inom Utskottet, Herr Friherre *Åkerhielm* på grund af sjukdom och Herr *Falk* till följd af ett offentligt uppdrag; hvarjemte Herr *P. Olsson* ville hafva antecknadt, att han ej närvarit vid ärendets handläggning inom Utskottet.